



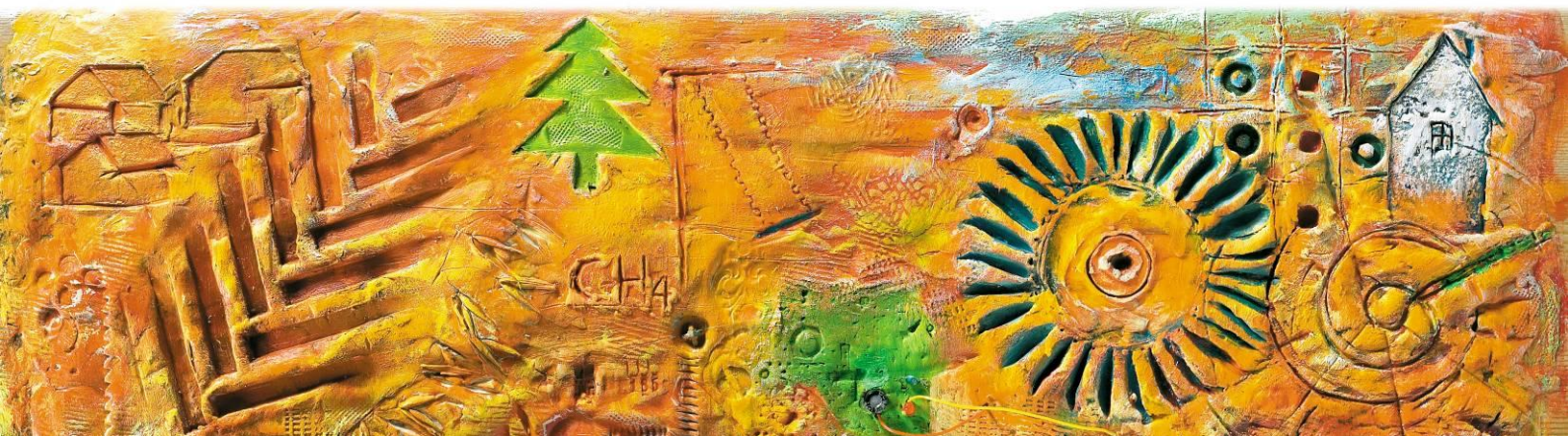
GRAN KOMMUNE



Kommunedelplan for Idrett og fysisk aktivitet 2012 – 2023

Vedtatt i Kommunestyret 11.10.2012

K.sak 102/12



Gran kommune

Adresse Rådhusvegen 39, 2770 Jaren

Telefon 61 33 84 00

Telefaks 61 33 85 74

E-post postmottak@gran.kommune.no

Internett www.gran.kommune.no

Innhold

1. Sammendrag.....	4
2. Innledning	5
2.1 Bakgrunn for planen.....	5
2.2 Planprosess.....	5
3. Lokale føringer og utviklingstrekk.....	6
3.1 Forholdet til andre kommunale planer.....	6
3.2 Generelle utviklingstrekk	7
3.3 Utviklingstrekk i Gran kommune	9
4. Status og utfordringer.....	9
4.1 Status fysisk aktivitet.....	9
4.2 Utfordringer.....	10
5. Mål og strategier	12
5.1 Hovedmål	12
5.2 Delmål	12
6. Tiltak aktivitet.....	13
7. Tiltak anlegg og områder	14
8. Handlingsplan ordinære anlegg 2012-2023	15
8.1 Prioritert handlingsplan 2012-2015	15
8.2 Uprioritert handlingsplan (12 år) - Innmeldte planer for perioden 2012-2023.....	16
9. Handlingsplan Nærmiljøanlegg 2012-2023	17
9.1 Prioritert handlingplan 2012-2015	17
9.2 Uprioritert handlingsplan (12 år) - Innmeldte planer for perioden 2012-2023.....	17
10. Vedlegg – Faktadel og Kart	17
Faktadel.....	18
1. Begreper	18
2. Evaluering av tidligere plan.....	19
3. Føringer og utviklingstrekk	21
4. Status	26
Kart	31

1. SAMMENDRAG

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2012-2023 avløser tilsvarende plan for forrige fireårsperiode.

Anleggsutviklingen, dvs. utbygging og rehabilitering av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet, vil fortsatt være viktig. Gode anlegg er imidlertid bare ett av flere virkemidler for økt fysisk aktivitet. Planen fokuserer derfor også på tiltak som er aktivitetsfremmende, som både kommunen og ikke minst frivillige lag/foreninger initierer.

Kapittel 2 beskriver bakgrunnen for planen og planprosessen, hvor bl.a. Kulturdepartementets minstekrav til planens innhold er viktig.

Det er viktig at prosessen med Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet samordnes med det øvrige planarbeidet i kommunen og kapittel 3 viser forholdet til andre kommunale planer. Dessuten tar kapittelet for seg lokale utviklingstrekk.

Kapittel 4 viser statusen for den fysiske aktiviteten i Gran og hvilke utfordringer en ser i den kommende planperioden.

Hovedmålet de neste årene vil være **Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle**. Dette underbygges med delmål og strategier i kapittel 5.

Kapittel 6 omhandler konkrete tiltak for aktivitet, mens kapittel 7 tar for seg tiltak for anlegg og områder. En del av tiltakene er videreføring av tidligere ordninger som ligger inne i de økonomiske rammene som finnes i dag, men også økning av eksisterende tilskuddsordninger og nye tiltak er forslått.

Kapittel 8 og 9 består av handlingsplan for anlegg, både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg. Handlingsplanene er delt opp i en prioritert plan for 2012-2015 og en uprioritert plan for 2012-2023.

Kapittel 10 omfatter vedlegg til selve planen. Faktadelen gir bl.a. oversikt over en del sentrale begrep som benyttes i planen, her ligger også Gran Idrettsråd og administrasjonen sin evaluering/resultatvurdering av forrige plan og det gis dessuten en oversikt over hvilke statlige/fylkeskommune føringer som gjelder for området. Statusoversikten viser bl.a. hvilke aktiviteter og områder/anlegg for idrett og fysisk aktivitet som er tilrettelagt i kommune. Til slutt gis en statusoversikt over de økonomiske forutsetningene som ligger inne i budsjettet for 2012.

Kartdelen gir en oversikt over idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, tilrettelagte badeplasser, utfartsparkering og fiskeplasser i kommunen.

2. INNLEDNING

2.1 BAKGRUNN FOR PLANEN

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2012-2023 er en revisjon av kommunedelplanen som ble vedtatt av kommunestyret i oktober 2008.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal være et politisk og administrativt verktøy for å styre utviklingen av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet i kommunen.

Kulturdepartementet har i sin veileder Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (utgitt i 2007) satt følgende minstekrav til planens innhold:

- Målsetting for kommunens satsing på idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv
- Målsetting for anleggsutbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv
- Resultatvurdering av forrige plan, med statusoversikt
- Analyse av langsiktige og kortsiktige behov for både anlegg og aktivitet
- Det skal gjøres rede for sammenhengen med andre planer i kommunen
- Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg
- Økonomiplan knyttet til drift og vedlikehold av eksisterende og planlagte anlegg
- Uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg
- Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftslivsområder bør framgå av relevante kart

Planen skal dessuten tilfredsstillе minstekravene fra Kulturdepartementet i forhold til søknader om spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Det kreves fra departementet at kommunene har en plan for idrett og fysisk aktivitet og at alle anlegg som søker spillemidler er tatt inn i denne. Anleggsutbyggingen er gjenstand for klare behovsvurderinger og planen skal følge opp langsiktige strategier og prioriteringer slik at en unngår at prioriteringer blir foretatt ut fra kortsiktige behov og særinteresser.

I tillegg til å være en plan for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet, legges det stor vekt på tiltak for å opprettholde og øke den fysiske aktiviteten i befolkningen. Aktivitet, både egenorganisert og organisert aktivitet, er det endelige målet.

Kommunedelplanen skal bidra til:

- Økt fysiske aktivitet i Gran kommune
- Fremme folkehelsearbeidet i kommunen
- Samordne og koordinere både innad i kommunen og i forhold til andre aktører som lag, foreninger og ulike offentlige etater
- Legge føringer for å sikre arealer for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv
- Avklare oppgaver, ansvar og økonomiske forpliktelser ved utbygging, drift og aktiviteter.

2.2 PLANPROSESS

Kommunestyret i Gran vedtok 16. februar 2012 (K.sak 16/12) oppstart, planprosess og framdrift av arbeidet med revisjon av Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2012-2023.

Planarbeidet er gjennomført i henhold til plan- og bygningsloven. Virksomheten Kultur har hatt fagansvaret for planprosessen. Nedsatt referansegruppe har bestått av barnehage (Mona Mikalsen), skole (Henning Antonsen), helse og omsorg (Gitte Korvann), teknisk drift (Trygve Rognstad), rådmann (Øyvind Sørli og Sven Sandvik) samt Kultur (Tommy Jensen og Else Hagen Lyngstad). I tillegg er det vedtatt at Gran Idrettsråd kan oppnevne to representanter og Hadeland Turlag en representant til gruppa. Fram til nå er det avholdt et møte i gruppa.

Varsel om oppstart av planarbeidet ble annonsert i Hadeland og Oppland og på kommunens hjemmeside i slutten av februar. Brev med informasjon og invitasjon til å komme med innspill ble sendt aktuelle lag/foreninger innen idrett, friluftsliv, velforeninger o.a. Informasjonen ble også sendt skoler og barnehager. 7. mars ble det gjennomført åpent informasjons- og dialogmøte om planen.

Planen behandles parallelt i Ungdomsrådet, Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede, samt Fast utvalg for plansaker og Formannskapet.

3. LOKALE FØRINGER OG UTVIKLINGSTREKK

3.1 FORHOLDET TIL ANDRE KOMMUNALE PLANER

Kommuneplanens samfunnsdel 2007-2019, vedtatt i september 2007 og justert i samsvar med Kommuneplanmeldinga 2008 (vedtatt 16. oktober 2008).

I Kommuneplanens samfunnsdel presenteres fem viktige tema:

- bærekraftig utvikling og klimautfordringer
- befolkningsutvikling og bosettingsmønster
- utfordringer i folkehelsearbeidet
- samfunnssikkerhet og beredskap
- et inkluderende samfunn

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i mai 2011. (Det foreligger innsigelser mot 2 områder som ennå ikke er avklart).

I arealdelen er det lagt inn følgende hensynssoner for spesielt viktige friluftsområder (dette er et nytt begrep i den nye plan- og bygningslovens § 11-8):

- Regionalt / nasjonalt viktig friluftsområde på Fjorda
- Regionalt viktig friluftsområde Øståsen
- Lokalt viktig friluftsområde Skjervumsmoen
- Lokalt viktig friluftsområde Dæhlenmoen

Det er også lagt inn en hensynssone for det nasjonalt viktige kulturlandskapsområdet Granavollen – Tingelstad – Røykenvik

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er underordnet kommuneplanens samfunnsdel og det er viktig at disse samordnes, slik at vedtatte visjoner, mål og strategier i kommuneplanarbeidet gjenspeiles i Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet.

Denne planen er dessuten en tematisk plan - uten juridisk binding - når det gjelder disponering av arealer. Arealbehov for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet som dokumenteres her, må derfor innarbeides i kommuneplanens arealdel.

Dessuten er det nødvendig at den økonomiske delen av planen innarbeides i budsjett- og økonomiplaner.

Andre plandokumenter som tas med som grunnlag for arbeidet er:

- *Kommunedelplan for Gran sentrum*
- *Barnehageplan for Gran kommune*
- *Plan for psykisk helsearbeid*
- *Kvalitetsplan for skolene i Gran 2009-2012*
- *Temaplan for turveger og trafiksikkerhet*
- *Energi og klimaplan for Gran 2009-2014*
- *Veileder for utearealene ved skolene*

3.2 GENERELLE UTVIKLINGSTREKK

TENK OM DET FANTES EN PILLE SOM.....	
• Forebygger hjerte-karsykdom	• Øker livskvalitet
• Forebygger høyt blodtrykk	• Gir forbedret søvnkvalitet
• Forebygger flere kreftformer	• Gir forbedret stemningsleie
• Forebygger type 2 diabetes	• Demper effekten av mentalt stress
• Øker bentetthet og forebygger osteoporose	• Demper og forebygger depresjon
• Forebygger fedme	• Reduserer angst
• Øker antall leveår	• Gir bedre selvpåfatning

En slik pille finnes ikke – men dette er dokumenterte effekter av fysisk aktivitet!

Samfunnet har gjennomgått store endringer med hensyn til daglig fysisk aktivitet. En utvikling som bl.a. har medført at kravet til daglig fysisk aktivitet er redusert. Dette igjen kan føre til økt fysisk passivitet.

Fysisk inaktivitet fører til overvekt og sykdomsutvikling og dette er i ferd med å bli et stort helseproblem. Den største helsemessige gevinsten ved fysisk aktivitet ligger i den helsefremmende og forebyggende funksjonen, både i forhold til fysisk og psykisk helse. Undersøkelser, både nasjonale og internasjonale, viser en klar sammenheng mellom helsetilstand på den ene siden og utdanning, økonomi og sosial posisjon på den andre siden. Forskning peker på at sosiale ulikheter i helse har vært økende de siste tiårene. Å redusere helseforskjellene i befolkningen er derfor et viktig samfunnsanliggende. Regelmessig, moderat fysisk aktivitet frammer livskvalitet og helse, og gir dokumentert positiv helseeffekt og redusert risiko for utvikling av en rekke helseplager.

Tall fra ulike undersøkelser som viser utviklingstrekkene:

Voksne

83 % av 16-87 åringer tilfredsstiller ikke anbefalingene om moderat fysisk aktivitet minimum 30 min daglig (Vaage, 2008)

Barn og unge

En rekke undersøkelser viser en utvikling der barn er mindre fysisk aktive enn tidligere. En studie gjennomført av WHO viser at barn i alderen 11-16 år sitter stille og ser på TV, Pc eller gjør lekser i 40 timer pr. uke – utenom skoletid. Dessuten øker transporten av barn/unge til skole og fritidsaktiviteter.

De yngste er mest aktive (85 %), mens aktivitetsnivået faller dramatisk etter 17 års-alderen.

Nyere tall viser også at svømmeferdighetene for barn og unge er blitt dårligere de seinere åra. Ifølge tall fra Forsvaret er andelen vernepliktige i Norge som ikke kan svømme mer enn doblet på ti år. Fra seks prosent i 2001 til 15 prosent i fjor. Situasjonen er også dårlig for 5. klassingene. Bare annenhver 5.-klassing kan svømme 200 meter, viser en undersøkelse fra Norsk Svømmeforbund og Redningsselskapet fra 2009.

Inaktivitet (alternativt)

Fysisk inaktivitet er en av Norges største helseutfordringer. Til tross for at Norge har mest fritid er vi blant de minst aktive i Europa. (Tidsbruker. SSB, 2008/HETUS) Kun 20 % av den voksne befolkningen tilfredsstiller dagens anbefaling om 30 minutter moderat fysisk aktivitet hver dag. Dagens 15 åringer er mer stillesittende enn aldersgruppen 65-85 år.

Forskning viser at vi kjører stadig mer bil selv om bestemmelsesstedet er mindre enn tre kilometer unna.

Fedme er doblet de siste 20 årene. (Fedme = KMI over 30) 20 % av befolkningen i Norge har fedme i dag. Diabetes 2 er tredoblet siden 80-tallet. Denne sykdomsutviklingen kan relateres til økt inaktivitet.

Forskere advarer mot det som omtales som en inaktivitetsbølge og som vil få konsekvenser for den enkeltes helse og helsetjenesten.

Personer med innvandrerbakgrunn

Undersøkelser viser at ungdom med innvandrerbakgrunn sjeldnere er medlem av idrettslag en ungdom eller, dette gjelder særlig jenter. Etnisk norske ungdommer trener også oftere enn ungdom med innvandrerbakgrunn.

Personer med funksjonsnedsettelse

Studier fra bl.a. USA (Healty People 2010) viser at personer med funksjonsnedsettelse er mindre aktive enn funksjonsfriske.

De mest vanlige aktivitetene:

		2004	2007	(Andel som har deltatt i ulike fysiske aktiviteter siste 12 måneder blant dem som trener minst en gang i måneden 2004 og 2007. Alder 16-79 år. Prosent)
1	Gang/marsj	81	87	
2	Skiturer/langrenn	51	51	
3	Sykling	54	46	
4	Jogge-/løpeturer	37	45	
5	Styrketrening	30	36	
6	Slalom, telemark, snowboard	26	24	
7	Svømming	25	21	
8	Aerobic, gymnastikk/trimparti	21	20	
9	Fotball	18	18	

Kilde: Levekårsundersøkelsene 1997-2007, Vaage, SSB.

Norsk Monitor viser følgende utviklingstrekk (2009):

- Det er en økende andel av befolkningen som bruker anleggstypene turstier/turløyper, private helsestudio/treningssentre, vekt-/styrketreningsrom og lysløype. Fysisk aktivitet finner altså i økende grad sted utenfor idrettens tradisjonelle anlegg og organisasjoner.
- Det ser ut til å være en synkende andel av befolkningen som trener regelmessig i fotballanlegg, gymsaler og idrettsanlegg.
- Individuelle aktiviteter øker – lagidretter taper.

3.3 UTVIKLINGSTREKK I GRAN KOMMUNE

Gran kommune opplever en svak, men jevn befolkningsvekst. Dessuten er befolkningssammensetningen i forandring. Om få år vil eldrebølgen gjøre seg gjeldende med større tyngde, og andelen eldre i befolkningen vil komme til å øke betydelig over tid. På landsbasis vil det totale antallet eldre over 67 år fordobles i perioden 2010-2050. Gran har allereide en høyere andel av befolkningen over 67 år enn gjennomsnittet for landet pr 1. jan 2012.

Bosettingsmønsteret er også i forandring, en jevnt økende andel av Grans befolkning bosetter seg i tettbygde områder og nærmere sentrumsområdene (Brandbu, Gran og Jaren). Selv om en relativt høy andel av befolkningen i Gran fortsatt bor spredt, er tendens over tid klar og boligområdene rundt Brandbu og Gran og boliområdene i Moen/Jaren vil få den sterkeste veksten framover.

Ungdata 2011

Kompetansesenter Rus- region øst (KoRus-Øst) gjennomførte våren 2011 en undersøkelse blant skoleungdommer i Gran kommune. Undersøkelsen ble gjennomført blant tre årskull: 8. klasse, 9. klasse og 10. klasse på ungdomsskolene i kommunen. Svarprosenten var 83 %.

På spørsmålet "Trening en gang i uka eller oftere" gis følgende svar:

"I ungdomsskolen står organisert trening på skolen og i idrettslag sterkt. I overkant av 50 % av ungdommene i åttende trinn svarer at de trener på skolen. Denne prosenten holder seg stabil gjennom hele ungdomsskolen.

Når det gjelder trening i regi av idrettslag er det en svak nedgang fra åttende trinn (47 %) til niende trinn (43 %), for så og holde seg stabil på dette nivået på tiende trinn. Samtidig øker bruken av treningsstudio fra 11 % på åttende trinn til 18 % på tiende trinn.

Rapportert egentrening avtar fra 51 % på åttende trinn til 40 % på tiende trinn".

4. STATUS OG UTFORDRINGER

4.1 STATUS FYSISK AKTIVITET

Fysisk aktivitet i lag/foreninger

Oppslutningen om lag/foreninger innen idrett og fysisk aktivitet har tradisjonelt vært stor i Gran kommune.

Gran Idrettsråd, paraplyorganisasjonen for idrettslagene i kommune, har pr. d.d. 21 medlemslag, i tillegg til disse kommer skytterlagene (Brandbu, Tingelstad, Bjonerøa og Vestre Brandbu). Dessuten er det flere Hadelands-foreninger som står som medlem i Lunner Idrettsråd, men som naturlig har medlemmer også fra Gran kommune (f.eks. Hadeland Cykleklubb, Hadeland Friidrettsklubb).

Tabellen under viser medlemsutviklingen fra 2000 fram til 2012. I følge tallene fra lagene for antall aktive under 19 år holder dette seg stabilt, mens det totale antallet medlemmer har gått noe ned.

Tabell: Oversikt over utviklingen i idrettslagene/skytterlagene

	2000	2004	2008	2012
Antall lag/foreninger	19	24	25	25
Antall medlemmer	4700	5800	6100	5300
Antall aktive under 19 år	1700 (under 17 år)	2300	2150	2200

Følgende tabell viser aktivitetstallene i de tradisjonelle idrettslagene i Gran kommune (medlemmene i Gran Idrettsråd) for de siste fire årene. Det har i løpet av den siste fireårs-perioden vært en nedadgående tendens, men tallene for 2011 viser en økning slik at aktivitetstallet nå er over det det var i 2008. Økningen i antall aktive ser dessuten ut til å gjelde både kvinner og menn.

Tabell: Aktivitetstall for lagene tilsluttet Gran Idrettsråd

	2008	2009	2010	2011
Kvinner	1338	1304	1311	1491
Menn	1792	1641	1667	1874
Totalt	3130	2944	2978	3365

I tillegg til de ordinære idrettslagene finnes et stort antall foreninger hvor fysisk aktivitet på forskjellig nivå og form er hel- eller delmål, dette gjelder Hadeland Turlag, Jeger- og fiskerforeninger, Marsjklubben, danseriger, pensjonist/eldretreff og ikke minst aktiviteter i regi av Frivillighetssentralen.

Antallet medlemmer i disse foreningene er også stort, her kan spesielt Hadeland Turlag nevnes – som har over 900 medlemmer og som er meget aktivt.

I tillegg til de frivillige lag/foreningene innen idrett og fysisk aktivitet, er det også et stort antall som benytter de kommersielle tilbudene, som AVANCIA, Electric-feet o.l.

4.2 UTFORDRINGER

Selv om oppslutningen i lag/foreninger innen idrett og fysisk aktivitet holder seg ganske stabil i Gran kommune viser utallige undersøkelser at befolkningen stadig blir mer inaktiv.

Sammenhengen mellom trivsel, helse og fysisk aktivitet er imidlertid klar og det vil derfor bli viktig å legge til rette for økt fysisk aktivitet i de gruppene av befolkningen som er minst aktive, samt jobbe for å forhindre at dagens aktivitetsnivå ytterligere blir redusert. Flere yngre aktive faller fra den organiserte idretten, det vil derfor også bli viktig å fange opp de som faller fra. Fokus må rettes mot folkehelsegevinsten ved fysisk aktivitet og det må legges til rette for at hele befolkningen – uansett alder, kjønn eller sosial gruppe – er fysisk aktive. En satsing på forebyggende helsearbeid ved å stimulere og tilrettelegge for fysisk aktivitet vil derfor være en viktig oppgave. For å oppnå dette er det viktig at kommunen og frivillige lag/foreninger samarbeider og utfyller hverandre slik at alle grupper av befolkningen nås. De inaktive og egenorganiserte er en særlig viktig målgruppe. Mer forebygging og mindre reparasjon bør være viktig for kommunens innsats på området.

Resultatene i Ungdata 2011, hvor det oppgis at en årsak for å slutte med organisert idrett er at det er for stort prestasjonskrav og for mang treninger/kamper, viser at det bør vurderes tiltak hvor hovedfokus ligger på trim og fysiske aktivitet og ikke på resultater.

Gode anlegg er ett av flere virkemidler for økt fysisk aktivitet. Utvikling av anlegg og områder for egenorganisert aktivitet og ikke minst lavterskeltiltak vil være viktige satsingsområder framover.

Den siste fireårsperioden har anleggsutviklingen vært god i kommunen og innenfor de fleste organiserte aktivitetene finnes i dag moderne og tidsriktige anlegg. Dette viser seg også gjennom innspillene til planen, som viser en klar nedgang på planlagte anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet. Uavhengig omfang av innspill til nye anlegg, rehabilitering mv. av

anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet, må disse til enhver tid vurderes ut fra behov, kostnader ved etablering og drift, sambruk og samlokalisering.

Gran kommunes prinsipp om kommunal andel tilsvarende spillemiddelandelen ved investering i anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet og 25 % ved nærmiljøanlegg, er et godt tiltak i forbindelse med anleggsutviklingen i kommunen. Likevel opplever lag/foreninger – som står for hoveddelen av anleggsutviklingen i kommunen – en stor utfordring da det p.g.a manglende midler er opparbeidet et etterslep for spillemidlene på 3-5 år.

Aktivitet er det egentlige målet og for lag/foreninger er det derfor viktig at rammevilkårene for drift av aktivitet og drift av anleggene er best mulig. Dette kan gjøres bl.a. gjennom økte tilskudd, reduserte satser/gratis leie av kommunale idrettsanlegg, harmonisering av leiepriser mv.

Undersøkelser viser at en stor del av aktiviteten den aktive befolkningen foretar seg, er å gå tur, sykle, ski, svømming osv. og at hovedmålet med aktiviteten er å holde seg i form. Dette bør også gjenspeiles i utviklingen framover, hvor det bør satses på sikring av attraktive og tilgjengelige turstier, gangs-/sykkelstier, grønne korridorer og friluftsområder mm i alle områder i kommunen. Spesielt må dette vurderes i forbindelse med tettstedutvikling, hvor det legges spesielt press på slike områder. Det er derfor viktig at legges til rette for fysisk aktivitet og naturopplevelser i arealplanlegging og arealforvaltning. Herunder er også statlig sikring av friområder en mulighet, dette kan gjelde for Størenslunden, Skjervumsmoen, Dæhlenmoen og Almsgjerdingen (parker og skogsområder i og i nærheten av sentrumsområder), stier og områder langs Vigga (Gran og Brandbu) og Jarenvannet.

I forhold til denne type aktivitet er det også viktig at det satses på universell utforming av anlegg og områder, slik at fysisk aktivitet faktisk er oppnåelig for alle. Bedret tilgjengelighet kan også oppnås gjennom kart, skilting o.a. form for markedsføring av disse områdene/anleggene, jfr. prosjekt Temakart Hadeland.

Skigåing er en viktig aktivitet for mange, jfr. ulike undersøkelser, og det er uten tvil meget gode muligheter for dette i kommunen. Skiløypeprepareringen utføres med kommunalt tilskudd av frivillige lag/foreninger, med Øståsen skiløyper i spissen. Dette arbeidet er viktig og må sikres i neste planperiode.

Når det gjelder svømming, er dette en aktivitet som det er dårlig tilrettelagt for i Gran kommune. De anleggene som finnes er små, lite attraktive og lite tilgjengelige, både i utforming og i åpningstider. Det viser seg at i de kommunene hvor det er satset på nye badeanlegg, har dette vært et viktig bidrag i folkehelsearbeidet.

5. MÅL OG STRATEGIER

Kommunedelplanens mål for planperioden tar utgangspunkt i tidligere utgave av Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2008-2019. Det legges samtidig vekt på å forankre plandokumentets målsettinger i gjeldende kommuneplan og i sentrale stortingsmeldinger.

Kommunedelplanen skal bidra til:

- *Økt fysiske aktivitet i Gran kommune*
- *Fremme folkehelsearbeidet i kommunen*
- *Samordne og koordinere både innad i kommunen og i forhold til andre aktører som lag, foreninger og ulike offentlige etater*
- *Legge føringer for å sikre arealer for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv*
- *Avklare oppgaver, ansvar og økonomiske forpliktelser ved utbygging, drift og aktiviteter.*

5.1 HOVEDMÅL

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle.

I dette ligger det at det er aktiviteten som er det endelige målet, også i forhold til anleggs- og områdeutviklingen i kommunen. Uansett form for fysisk aktivitet – fra organisert eliteidrett til egenorganiserte aktiviteter og friluftsliv – i dette perspektivet er de like viktig. Dessuten er ”for alle” en synliggjøring av at også mennesker med nedsatt funksjonsevne skal sikre gode muligheter for aktivitet. Universell utforming er derfor et viktig element i all utvikling av anlegg og områder.

5.2 DELMÅL

Gran kommune skal bidra til økt fysisk aktivitet for innbyggerne i kommunen.

Strategier:

- ❖ Aldersgruppen barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) skal prioriteres ved tilrettelegging for og planlegging av anlegg og områder for fysisk aktivitet.
- ❖ Lavterskeltiltak og egenorganiserte aktiviteter skal ivaretas gjennom utvikling og utbygging av anlegg og områder.
- ❖ Videreføre ordningene med at skolene leies ut gratis til lag/foreninger.
- ❖ Frivillige lag/foreninger skal stimuleres til å oppretthold og videreutvikle mangfoldet av aktivitetstilbudet på lokalt nivå, primært for barn og ungdom, både for breddeaktivitet og for toppidrett.
- ❖ Sikre tverrfaglig samarbeid for å oppnå et helhetlig aktivitetstilbud, hvor både lag/foreninger, kommunen og andre offentlige etater inkluderes.
- ❖ Alle grupper, også de med særskilte behov, skal ha mulighet til å delta på aktiviteter.

Gran kommune skal legge til rette for gode anlegg og områder for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Strategier:

- ❖ Opprettholde og videreutvikle prinsippet med at lag/foreninger i hovedsak eier og drifter anleggene, samt videreføre ordningen med vurdering av alternative finansieringsordninger for utbygging og drift av større anlegg. Herunder vurdere forskuddtering av spillemidler.
- ❖ Det skal arbeides for at lag/foreninger som investerer i og drifter store kostnaskrevende anlegg gis bedre rammevilkår.
- ❖ Ekisterende anlegg og områder tilrettelagt for idrett og fysisk aktivitet skal ivaretas.
- ❖ Barnehagenes, skolenes, idrettens og friluftslivets behov for arealer og anlegg skal samordnes.
- ❖ Universell utforming skal legges til grunn ved utbygging av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet.
- ❖ Anleggsstrukturen skal gjenspeile sammenhengen mellom vekst og utbygging i sentrumsområdene og i grendene
- ❖ Nærmiljøanlegg ved barnehager, skoler og i bo-områder skal prioriteres.
- ❖ Grønne korridorer, turstier, gang-/sykkelstier o.l. skal sikre trygg adkomst til skoler, barnehager, idrettsanlegg og friluftsområder, samt utgjøre et attraktivt nett av trygge, opplevelsesrike og miljøvennlige ferdselsårer mellom sentrumsområdene, ut i utmark, kulturlandskap, strandsoner m.v.
- ❖ Ved arealplanlegging og arealforvaltning skal det sikres områder og anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

6. TILTAK AKTIVITET

Tiltak	Ansvar – kommunale virksomhetsområder/ andre	Når – årstall	Budsjett
Opprettholde stort fokus på Folkehelsearbeidet i kommunen	Alle	12-15	-
Videreføre ordningen med FYSAK-aktiviteter i skolene	Skole	12-15	-
Holdningsskapende arbeid i barnehage og skole for å få flest mulig til å gå til skolen	Skole/barnehage	12-15	-
Videreføre ordningen med gratis leie av skoler til lag/foreninger	Skole	12-15	-
Oppfordre skolene til å benytte friluftstiltak initiert av Oslo og Omland Friluftsråd (f.eks. Frognerseteren Friluftssenter)	Kultur/skole	12-15	-
Videreføre og videreutvikle Frisklivssentralen, "Artig med fart i", svømmegruppe o.a. tiltak for grupper med spesielle behov.	Helse/kultur/frivillige lag/foreninger m.v.	12-15	-
Videreføre og videreutvikle tiltak innen fysisk	Kultur/Helse/Hadeland	12-15	50'

aktivitet for seniorer og eldre	Seniorforum/Frivillig-sentralen		
Bedre idrettens rammevilkår for å opprettholde og videreutvikle mangfoldet av aktivitetstilbud – primært for barn og unge	Kultur	12-15	250'
Økt driftsstøtte til lag/foreninger med store kostnadskrevende anlegg	Kultur	12-15	750'
Videreføre ordningen med støtte til større arrangementer	Formannskapet	12-15	Ved søknad
Videreføre og øke støtte til skiløypepreparering	Kultur	12-15	100'
Videreføre prosjekt Temakart Hadeland	Kultur/Helse/Teknisk	12-15	-
Økt fokus på samarbeid kommune – Idrettsråd	Kultur	12-15	-

7. TILTAK ANLEGG OG OMRÅDER

Tiltak	Ansvar – kommunale virksomhetsområder/ andre	Når – årstall	Budsjett
Gran kommune skal bistå lag/foreninger ved søknad om spillemidler	Kultur	12-15	-
Videreføre ordningen med kommunalt tilskudd tilsvarende spillemidlene ved nyetablering og rehabilitering av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet (ordinære anlegg)	Kultur	12-15	-
Videreføre ordningen med kommunalt tilskudd på 25 % av godkjent søknadssum ved bygging av nærmiljøanlegg.	Kultur	12-15	-
Videreføre ordningen med vurdering av alternative finansieringsordninger for utbygging og drift av store kostnadskrevende anlegg – herunder vurdere forskuttering av spillemidler ved godkjent søknad	Kommunestyret	12-15	Ved behov/ søknad
Tilrettelegge minst et friluftsmål i.h.t. statsens krav om universell utforming	Folkehelsekoordinator/ Kultur m.fl.	12-15	250'
Sikre og/eller opparbeide sentrumsnære grønne korridorer, turstier, friluftsområder e.l.	Kultur/teknisk	12-15	250'
Etablering av svømmeanlegg med minimum 25 meters basseng og andre bade-/svømme fasiliteter utredes i løpet av 2013	Kommunestyret	2013	?
Ved etablering av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet skal barnehagenes, skolenes, idrettens og friluftslivets behov samordnes	Alle	12-15	-
Anlegg for egenorganisert aktivitet/ nærmiljøanlegg ved barnehager, skoler og i bo-områder/sentrumsområder prioriteres i perioden. Det skal her spesielt legges vekt på anlegg og områder for ungdom.	Kultur	12-15	-

8. HANDLINGSPLAN ORDINÆRE ANLEGG 2012-2023

8.1 PRIORITERT HANDLINGSPLAN 2012-2015

Dette kapittelet omfatter handlingsplaner for bygging av nye og rehabilitering av ordinære anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet. Prioritert handlingsplan rulleres hvert år for å fange opp de planer/prosjekter som er klare til å søke om spillemidler.

(Når det gjelder de anleggene som ikke har utarbeidet søknader om spillemidler - er **kostnader** og **oppstartsår** uavklarte og foreløpige.)

Pri	Anlegg/tilrettelegging	Søker	Sted	Godkjent kostnad i 1000 kr	Anleggsstart – finansiering		
					2012-2015 (hele 1000 kr)		
					K	S	PR
	Idrettshus, hus for vedlikeholds-, drifts- og idrettsmateriell	Gran IL	Gran Idrettspark	3 310	700	700	1 910
	Idrettshus, klubbhus	Gran IL	Gran Idrettspark	4 102	700	700	2 702
	7'er bane m/kunstgress	Gran IL	Gran ungdomsskole	2 476	1 000	800	676
	Flerbrukshall	Oppland fylkeskommune	Hadeland vgs	45 127		7 000	38 127
	Basishall for turn	Oppland fylkeskommune	Hadeland vgs	22 249		3 000	19 249
	Styrketreningsrom inkl. ett sett ekstra garderober	Oppland fylkeskommune	Hadeland vgs	16 976		1 200	15 776
	Kaldtlager	Gran kommune	Brandbu Stadion	690	207	276	207
	Garasje/lager	Tingelstad IF	Tingelstad idrettsanlegg	321	95	94	132
	Lager – hus for vedlikeholds-, drifts- og idrettsmateriell	Lygna Skisenter	Lygna Skisenter	?	?	?	?
	Innendørs skytebane	Hadeland Sportsskyttere/ Tingelstad Skytterlag	Gran Rådhus	660	220	220	220
	Ombygging toalett	Tingelstad Skytterlag m.fl.	Lygna Skytebane	?	?	?	?
	Rehabilitering lysløype	Vestre Gran IL	Vestre Gran (Kittelsrud)	?	?	?	?

K: Kommunale tilskudd

S: Spillemidler

PR: Private midler, egenandel, dugnad mv.

Merknad:

Lygna skisenter og Lygna skytebane – Avklaring rundt ytterligere anleggsbehov gjennomføres før neste års rulling/oppjustering av handlingsplanen.

8.2 UPRIORITERT HANDLINGSPLAN (12 ÅR) - INNMELDTE PLANER FOR PERIODEN 2012-2023

Anleggseier	Type anlegg/Sted	Nytt	Re-hab.	Kostnad Hele 1000-kroner	År
Tingelstad Skytterlag m.fl.	Rehabilitering m/tilbygg kafeteriabbygg, Lygna skytebane	X	X	5 500	2012/13
Vestre Gran IL	Nytt idrettshus, Grymyr	X		6 250	2013/14
Lygna Skisenter	Utvidelse av løypenett i stadionområdet, Lygna Skisenter	X		2 500	2014
Vestre Gran IL	Rehabilitering av skihytta, Kittelsrudtoppen		X	150	2014
Vestre Gran IL	Rehabilitering av løypetrasé, Kittelsrud – Grimsrud		X	50	2014
Lygna Skisenter	Idrettshus – klubbhus, garderober mm, Lygna skisenter	X		6 000	2015

Merknad:

Lygna skisenter og Lygna skytebane – Avklaring rundt ytterligere anleggsbehov gjennomføres før neste års rullering/oppjustering av handlingsplanen.

9. HANDLINGSPLAN NÆRMILJØANLEGG 2012-2023

9.1 PRIORITERT HANDLINGPLAN 2012-2015

Dette kapittelet omfatter handlingsplaner for bygging av nærmiljøanlegg. Prioritert handlingsplan rulleres hvert år for å fange opp de planer/prosjekter som er klare til å søke om spillemidler.

(Når det gjelder de anleggene som ikke har utarbeidet søknader om spillemidler - er **kostnader** og **oppstartsår** uavklarte og foreløpige.)

Pri	Anlegg/tilrettelegging	Søker	Sted	Godkjent kostnad i 1000 kr	Anleggsstart – finansiering		
					2012-2015 (hele 1000 kr)		
					K	S	PR
	Ballbinge	Gran IL	Gran u-skole	869	100	200	569
	Tursti	V. Gran IL	Grymyr	?	?	?	?

9.2 UPRIORITERT HANDLINGSPLAN (12 ÅR) - INNMELDTE PLANER FOR PERIODEN 2012-2023

I høringsdokumentet er innmeldte planer/ønsker om nyanlegg og rehabilitering av anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet i perioden 2012-2023 lagt inn i oversikten «Uprioritert handlingsplan». Det vil i løpet av høringsperioden blir foretatt vurderinger og prioriteringer av innkomne innspill og fordelingen mellom prioritert handlingsplan og uprioritert handlingsplan vil framkomme i den endelige og vedtatte planen høsten 2012.

Anleggseier	Type anlegg/Sted	Nytt	Re- hab.	Kostnad Hele 1000- kroner	År

10. VEDLEGG – FAKTADEL OG KART

VEDLEGG

FAKTADEL

1. BEGREPER

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Friluftsliv

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Kulturdepartementet har valgt å la friluftsliv inngå i begrepet fysisk aktivitet.

Anleggskategorier

I forbindelse med spillemiddelordningen opereres det med følgende klassifisering av anlegg: ordinære anlegg, nærmiljøanlegg og mindre kostnadskrevende nærmiljøanlegg.

Ordinære anlegg

Ordinære anlegg er de tilskuddsberettigede anlegg som framgår av Kulturdepartementets publikasjon «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet». De ordinære tilskuddsberettigede anleggstypene er hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo og/eller oppholdsområder. Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet – primært for barn og ungdom – men også for lokalbefolkningen for øvrig.

Mindre kostnadskrevende nærmiljøanlegg

Tilsvarende som nærmiljøanlegg, men med en kostnadsgrense begrenset oppad.

Nasjonalanlegg

Nasjonalanlegg er idrettsanlegg som tilfredsstiller tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av relevante internasjonale mesterskap og konkurranser. Det er ingen slike anlegg i Gran.

Friluftsområder

Friluftsområder er store, oftest uregulerte områder som i hovedsak er i privat eie, og som omfattes av allemannsretten. Områdene benyttes til turliv, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening. I kommuneplanens arealdel er friluftsområdene oftest vist som landbruks, natur- og friluftsområder (LNF-områder).

Friområder

Friområder er avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeiding for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene er vanligvis ervervet/leid, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen eller av lag/foreninger med tilskudd fra kommunen, og kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser.

FYSAK

FYSAK er en samordning av ressurser og økt fokus på fysisk aktivitet for alle i det helsefremmende arbeidet.

Folkehelsearbeid

Folkehelsearbeidet er samfunnets samlede innsats for å styrke faktorer som fremmer helsen, reduserer faktorer som medfører helserisiko og beskytte mot ytre helsetrusler. Videre skal helsearbeidet bidra til en jevnere sosial fordeling av faktorer som påvirker helsen. Folkehelsearbeidet er sektorovergripende og skal utvikle et samfunn som legger til rette for positive helsevalg og sunn livsstil, fremmer trygghet og medvirkning for den enkelte, gode oppvekstvilkår for barn og ungdom og forebygger sykdommer og skader.

Frisklivsentral

Skal hjelpe og støtte personer som ønsker å endre levevaner knyttet til fysisk aktivitet, kosthold eller tobakk, gjennom individuelle samtaler, oppfølging av egenaktivitet eller deltagelse i gruppebaserte tilbud.

Lavterskeltilbud

Aktiviteter som egner seg for personer som i utgangspunktet er lite/ikke fysisk aktive, som ikke krever spesielle ferdigheter, som krever lite utstyr, har lav pris/er gratis og er lett tilgjengelige fysisk, sosialt og kulturelt.

Universell utforming

Tilpasse anlegg og områder slik at personer med nedsatt funksjonsevne får de samme mulighetene til å ta del i idrett og fysisk aktivitet, som funksjonsfriske. Gjelder både som utøver, funksjonær og publikum.

2. EVALUERING AV TIDLIGERE PLAN

Kommunestyret i Gran vedtok i oktober 2008 «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2008-2019».

Kommunens visjon/hovedmål innen idrett og fysisk aktivitet var i perioden:

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle

Planens fire delmål var:

1. Stimulere til fysisk aktivitet blant alle grupper i befolkningen
2. Legge til rette for gode anlegg for utøvelse av idrett og fysisk aktivitet
3. Legge til rette for fysisk aktivitet ved planlegging og forvaltning av områder
4. Komme opp på landsgjennomsnittet i tilskudd til idrett pr. innbygger

For hvert delmål var det dessuten utarbeidet et detaljert handlingsprogram med konkrete tiltak.

Gran idrettsråd har kommet med følgende evaluering av inneværende Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet:

«Idrettsrådets evaluering fra 2008 hadde mange gode innspill som bør videreføres.

Dette gjelder for det første fokuset på andelen midler brukt pr. innbygger i Gran. Burde være en enkel målsetning for kommunen å sette nå.

Det gjelder også selvfølgelig fokuset på Gran kommune som en FYSAK-kommune, og at dette bør kommuniseres tydeligere i alle kommunens aktiviteter/planer.

Det er også satt fokus på anlegg i nærmiljøene i Gran. Dette bør helt klart ses i forhold til skolestrukturen i kommunen. Vi har i dag grendeskole-systemet, som i mer eller mindre grad har anlegg som brukes aktivt av befolkningen i nærområdet. Dette bør utvikles videre. Legg gode anlegg rundt skolene, både anlegg for unger og voksne, med turstier etc. Dette kommer både skolenes brukere og nærmiljøet rundt til gode. Grendeskolenes prinsipp bør her utnyttes til fulle.

Idrettsrådet satte i 2008 også fokuset på trafiksikkerheten rundt anleggene. Dette bør selvfølgelig ha fortsatt fokus.

Når det gjelder anlegg for svømmehall, er dette nevnt i den gamle planen som et innspill i forbindelse med byggingen av Hadeland Videregående skole. Vi ser nå at dette innspillet til fylkeskommunen ikke fikk gjennomslag, og som vi har snakket om, bør dette være et viktig og omfattende tema i forhold til anleggsutbyggingen i kommunen de neste årene.

Idrettsrådet satte i 2008 også spørsmål ved kommunens forhold til driften av de lokale anleggene som eies av organisasjonene. Disse spørsmålene bør fortsatt stilles, og er viktig at kommunen behandler i forbindelse med planen. Henger vel også noe sammen med tilskuddsmidlene pr. aktiv.

I idrettsrådet har det vært fremmet et ønske om en idrettskonsulent som fast ansatt i kommunen. Ønsket består i at det blir satt større ressurser internt i kommunen for å fremme idrettens viktige del av vårt samfunn. Dette bunner ganske enkelt i å kunne gi den organiserte delen av idretten et bedre kommunalt servicetilbud enn i dag – da behovene både for å bli hørt og prioritert er store ute i lagene».

Foruten idrettsrådets evaluering vil en bemerke at i perioden 2008-2012 er flere av delmålene oppfylt, bl.a.:

- Videreføre ordningen med at skoler leies ut gratis til lag/foreninger på kveldstid
- Tverrfaglig samarbeid som legger til rette for aktiviteter for spesielle grupper
- Videreføre ordningen med kommunalt tilskudd tilsvarende spillemidlene til bygging/rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet (ordinære anlegg) og 25 % av godkjent søknadssum ved bygging av nærmiljøanlegg
- Vurdere alternative finansieringsordninger for utbygging og drift av større anlegg (egen finansieringsordning for Gran Idrettspark og kommunalt utbygd/eid Brandbu Stadion)
- Styrke sentrumperspektivet ved nyanlegg og videreføre grendestrukturen ved rehabilitering av eksisterende anlegg og etablering av nærmiljøanlegg

Delmål som ikke er oppfylt i planperioden er bl.a.:

- Økte tilskudd til drift av aktivitet og anlegg for idrettslagene
- Opprette stilling for tilrettelegging/aktivitetsskapende tiltak og motivasjon for idrett og fysisk aktivitet
- Tilrettelegging for organisert tilbud for fysisk aktivitet i SFO

Det må her tillegges at det er foretatt en omorganisering av Kulturkontoret, noe som har medført at det fra 01.01.11 er en 100 % stilling som har ansvar for idrett og fysisk aktivitet.

I planperioden har anleggsutviklingen i kommunen vært stor, her kan nevnes:

- Gran Idrettspark - 2 kunstgressbaner m/undervarme, løpebane, tre flerbruksområder (tennis/sandhåndball) mm, i tillegg er idrettshus under bygging.
- Gran Ungdomsskole – 7'er bane m/kunstgress og balløkke
- Brandbu Stadion – friidrettsanlegg m/fast dekke, gressbane, arrangementshus og kaldt lager.
- SÅS-plassen – rehabilitering av gressbane
- Bjonerua skytterlag – oppgradering av innendørs skytebane, Bjonerua Kulturbygg

Samlede spillemiddeltilskudd for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet i Gran kommune i perioden er på i overkant av kr 11,2 mill. Det omfatter foruten ovenstående anlegg snøproduksjonsanlegg Lygna Skisenter, skytebane Lygna skytebane, ulike nærmiljøanlegg, o-kart mm.

3. FØRINGER OG UTVIKLINGSTREKK

Statlige føringer

Meld. St. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen

Statens overordnede mål med idrettspolitikken sammenfattes i visjonen *Idrett og fysisk aktivitet for alle*, som er en videreføring av tidligere mål.

Idrett og fysisk aktivitet for alle innebærer at staten gjennom sine virkemidler skal legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett og eller drive egenorganisert fysisk aktivitet.

Følgende overordnede mål utleder for den statlige støtten til idrettsformål:

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunnet.

Sentrale målgrupper vil være barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive.

Virkemidler for å oppnå dette er støtte til anleggsutbygging og aktivitetsformål.

Det er spesielt lagt vekt på at det er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) som er den viktigste målgruppen for det statlige engasjementet på idrettsområdet. Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet – både i organiserte og egenorganiserte former i lokalmiljøet – vil derfor bli prioritert. Det tas sikte på å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon og som gjennom dette inviterer til spontan fysisk aktivitet. Anleggene bør være i tilknytning til skoleanlegg og bør også fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Foruten anleggsstøtten – via ordinære spillemidler til anlegg – yter staten tilskudd til idretten gjennom ordningen med aktivitetstilskudd. Aktivitetstilskuddet prioriteres til aktivitet for barn og unge i alderen 6-19 år og midlene går direkte til idrettsrådene i kommunen, som fordeler disse lokalt.

St.meld. nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv – En veg til høyere livskvalitet"

Følgende nasjonale mål for friluftslivet fastslås gjennom stortingsmelding nr. 39:

Strategisk mål:

Alle skal ha høve til å drive friluftsliv som helsefremjande, trivselsskapande og miljøvennleg aktivitet i nærmiljøet og i naturen elles.

Nasjonale resultatmål:

- *Friluftsliv basert på allemannsretten skal haldast i hevd i alle lag av befolkninga.*
- *Barn og unge skal få høve til å utvikle dugleik i friluftsliv.*
- *Område for verdi for friluftslivet skal sikrast slik at det fremjar miljøvennleg ferdsel, opphald og hausting, og at naturgrunnlaget blir teke vare på.*
- *Ved bustader, skular og barnehagar skal det vere god tilgang til trygg ferdsel, leik og annan aktivitet i ein variert og samanhengande grøntstruktur med gode samband til omkringliggende naturområde.*

De to første nasjonale målene er aktivitetsorienterte mens de to neste skal medvirke til å dekke de arealbehov som friluftslivet har. Målgruppa barn og unge er gitt særlig prioritet. Den aktivitetsskapende virksomheten er forutsatt tatt hånd om av frivillige organisasjoner, skoler og barnehager – mens det å sikre areal til friluftsliv i hovedsak ses på som en offentlig oppgave.

Regjeringen mener dessuten at man i større grad må ta i bruk friluftsliv som virkemiddel i det helsefremmende og forebyggende arbeidet.

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009 – "Sammen for fysisk aktivitet"

Hovedmålet er å øke andelen barn, ungdom, voksne og eldre som er moderat fysisk aktive. Planen fokuserer dessuten på at fysisk aktivitet i det daglige og på fritiden skal ivaretas gjennom løpende planlegging og utforming av nærmiljøer og transportsystemer.

St. meld. nr. 16 (2002-2003) "Resept for et sunnere Norge"

Et av hovedmålene i meldinga er å øke innsatsen på forebyggende arbeid, for gjennom dette å bidra til å redusere innsatsen på «reparasjon». Utfordringa framover blir å legge til rette for økt fysisk aktivitet i de gruppene av befolkningen som er minst aktive, og samtidig forhindre at dagens aktivitetsnivå ytterligere blir redusert. Det er helt avgjørende at man tilrettelegger for et samfunn som innebærer økt fysisk aktivitet og det må skapes aktivitetsfremmende nærmiljø. Tiltak kan være bevaring av flere grøntområder, sykkelstier, nærmiljø- og aktivitetsanlegg der folk bor, lavterskeltilbud, aktivitetstilbud organisert på nye måter osv. Skolen er en av arenaene som trekkes fram i meldinga. Tiltak her vil nå mange. Det legges derfor vekt på å satse på kroppsøvningsundervisningen, samt økt tid til fysisk aktivitet og lek. Skolens uteområder må stimuleres til denne aktiviteten. Her pekes det også på at skolen har en viktig funksjon som arena for miljøaktiviteter utenom den fastsatte skoletiden.

Videre pekes det på hvor viktig det er at muligheter for aktivitet blir vektlagt ved planlegging av nye utbyggingsområder, da det er klar sammenheng mellom tilgjengelighet og aktivitet.

St.meld. nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder

Meldingen tar for seg utfordringer byer og tettsteder står overfor når det gjelder fysiske omgivelser og trivsel, særlig for byer og tettsteder under vekst. Det legges vekt på at endringene bør nyttes til å bygge opp under miljøvennlige bystrukturer og transportsystemer, forbedre de fysiske omgivelsene og legge til rette for helsefremmende aktiviteter. Samtidig må

stedenes egenart og identitet, verdifulle kulturmiljøer, grønnstrukturer og naturområder tas vare på og videreutvikles.

St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner

Statens strategiske mål for bruk og bevaring av kulturminner, er å ta vare på mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer og forvalte dette som bruksressurser, og som grunnlag for kunnskap, opplevelser og verdiskapning. Ved å knytte friluftslivet og kulturminnene sammen gir man befolkningen en enda større opplevelse av begge deler.

St.meld. nr. 30 (2003-2004) "Kultur for læring".

Det framgår av meldinga at skal skolene i større grad bør legges til rette for daglig fysisk aktivitet for alle elever. Det vises til at gode tilbud for fysisk aktivitet stiller store krav til skoleanleggene både ute og inne og aktiv bruk av naturområder framheves.

St.meld. nr. 20 (2006-2007) Nasjonal strategi for å utjevne helseforskjeller

Helse er ulikt fordelt mellom sosial grupper i befolkningen, de med best råd har også best helse. Disse forskjellene er sosialt skapt, urettferdige og mulig å gjøre noe med.

Overordnet mål er å:

- *Redusere sosiale helseforskjeller, uten at noen grupper får dårligere helse*
- *Redusere sosiale forskjeller som bidrar til helseforskjeller*
- *Redusere sosial forskjeller i helseatferd og bruk av helsetjenester*
- *Målrettet innsats for sosial inkludering*
- *Utvikle kunnskap og sektorovergrepene verktøy*

St.meld.nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle

Frivilligmeldingen ser på forholdet mellom frivillig sektor og staten. Den frivillige sektor er kjennetegnet ved et mangfold av aktiviteter, omfang og organisering innenfor de fleste samfunnssektorer. Nesten all virksomhet i idrettslagene er basert på frivillig innsats og idretten er den største arenaen for frivillig innsats på fritiden. Dette skaper gode oppvekstmiljøer for barn og ungdom, fremmer trivsel og helse og er en viktig sosial arena.

Det offentliges oppgave er å sørge for best mulig rammevilkår for den frivillige medlemsbaserte idretten og å legge til rette for egenorganisert fysisk aktivitet og trening. En sentral målsetting for staten er å styrke det frivillige lokale arbeidet.

St.meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen synliggjør noen store utfordringer i årene framover:

- *Det blir stadig flere eldre – i 2040 vil det være dobbelt så mange over 80 år som i dag.*
- *Vi får andre typer sykdommer og flere vil rammes av sykdommer som kreft, psykisk sykdom, kols, diabetes, rusproblemer, demens og overvekt.*
- *I 2050 vil vi trenge dobbelt så mange årsverk i pleie- og omsorgssektoren som det vi har i dag.*

Samhandlingsreformen gir et klart budskap om at det må satses mer på forebygging for å hindre og begrense sykdom hos de som er i risikogruppene, og at man må også bidra til at eldre holder seg friske så lenge som mulig. Fysisk aktivitet beskrives derfor som et viktig satsingsområde.

Folkehelseloven

Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) trådte i kraft 1. januar 2012. Folkehelseloven gir kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter ansvar for å fremme folkehelse. Ansvaret for folkehelsen legges til kommunen som sådan og ikke som tidligere kun til helsetjenesten.

Formålet med loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid

Den nye loven løfter frem fem grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet;

- prinsippet om å utjevne sosiale helseforskjeller
- helse i alt vi gjør” (Health in All Policies)
- bærekraftig utvikling
- føre-var
- medvirkning

Handlingsplan - Norge universelt utformet 2025

Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013 skal støtte opp under implementeringen av ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov, ny plan- og bygningslov og annen ny lovgivning som omhandler universell utforming. Handlingsplanen skal bidra til å oppfylle Norges forpliktelser ved en ratifisering av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Universell utforming av det fysiske miljø innebærer en likeverdig form for tilgjengelighet slik at hovedløsningen kan brukes av flest mulig. Dette gjelder ikke bare personer med nedsatt funksjonsevne, men også f.eks. for familier med barn i barnevogn og eldre.

Fylkeskommunale/regionale føringer

Regional handlingsprogram 2011 – Et attraktivt og konkurransedyktig Oppland

Regionalt handlingsprogram 2011 er en oppfølging av Regional planstrategi 2010-2011 og gir tydelig retning for ønsket utvikling i Opplandssamfunnet.

Av politiske resultatmål fra handlingsprogrammet kan her nevnes:

- *God folkehelse og utjevning av sosiale helseforskjeller* - hvor målet er å bidra til god helse for hele befolkningen og redusere helseforskjeller mellom sosiale lag, etniske grupper og kjønn.
- *Ivareta kulturlandskap og fysiske kulturmiljøer* – et av målene her er å utvikle kulturlandskap og fysiske kulturmiljøer med muligheter for steds- og regionutvikling knyttet til miljø, friluftsliv, næring og reiseliv.
- *Gode betingelser for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv* – med målsetting om å ha et mangfold av gode, oppdaterte anlegg og aktiviteter.

Regional plan for folkehelse i Oppland 2012-2016

Opplagt i Oppland – med en samfunnsutvikling som fremmer trivsel, god folkehelse og utjevning av helseforskjeller.

For å nå visjonen er det satt tre hovedmål for arbeidet:

- med folkehelse på dagsorden
- med sunne levevaner
- at alle er med

Oppland fylkeskommune har lenge satset på folkehelse, bl.a. gjennom FYSAK og partnerskap for folkehelse. Erfaringene fra dette arbeidet er viktige i det videre folkehelsearbeidet,

samtidig som det satses på mer helsefremmende og primærforebyggende arbeid på tvers av fagområder og forvaltningsnivåer.

Oppland fylkeskommunes strategiplan for idrett

Idrettsstrategien skal etter planen bli behandlet og vedtatt på fylkestinget 24. – 26. april. I følge høringsdokumentet er formålet med strategiplanen å utarbeide en idrettspolitik for Oppland fylkeskommune som bidrar til både utvikling og forutsigbarhet. Hovedmålsettingen med planen er å styrke Oppland som idrettsregion hvor fylkeskommunen ønsker å bidra til en sterk og mangfoldig lokalidrett, de skal jobbe for en god og samordnet utvikling av idrettsanlegg og tillegg ønsker de i sterkere grad enn tidligere å se på idrett som et ledd i regional utvikling.

Handlingsprogram for store idrettsanlegg i Oppland 2011-2014

Fylkestinget vedtok i 2010 handlingsprogrammet for store idrettsanlegg i Oppland. Handlingsprogrammet gir føringer for når de største idrettsanleggene i fylket kan forvente å få spillemiddeltilskudd i perioden 2011-2014.

Handlingsprogrammet har lagt opp til at følgende kriterier vektlegges i prioritering av anlegg:

- Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstiller barn og unges behov for fysisk aktivitet prioriteres.
- Anlegg med stort brukspotensial prioriteres.
- Anlegg som er et resultat av interkommunalt samarbeid prioriteres.
- Rehabilitering av allerede eksisterende anlegg blir prioritert.
- Den kommunale og regionale prioriteringen vektles.

Det 4-årige handlingsprogrammet for store idrettsanlegg skal politisk behandles og suppleres hvert år etter at spillemiddelfordelingen er vedtatt, slik at anlegg fra langtidsprogrammet som har fått godkjent spillemiddelsøkna kan tas inn i handlingsprogrammet, mens eventuelle skrinlagte anleggsplaner tas ut.

”Mulighetenes Oppland - Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv (2005-2008)”.

Det legges vekt på fysisk aktivitet, spesielt gjennom prosjektet FYSAK. Her fokuseres det på helseaspektet og tilrettelegging for lavterskeltilbud står svært sentralt.

Regional anleggsstrategi for idrettsanlegg/avtale om interkommunale idrettsanlegg

I 2004 ble det tatt et politisk initiativ for å få ”utarbeidet et forslag til felles regionalt kapittel/en regional overbygning” som kunne innarbeides i den enkelte kommunes Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. Forslaget skulle ”angi regionale mål og utviklingstrekk med det formål å utvikle en regional anleggsstrategi” for større idrettsanlegg på Hadeland.

I 2006 vedtok alle tre hadelanskommunene å slutte seg til «Forslag til regional anleggsstrategi for Hadeland». Forutsetningene for anleggsstrategien var at den skulle omfatte få anlegg med relativ høy standard.

Dette medførte at kun ett eksisterende anlegg – *Lygna skisenter* - var innarbeidet i planen da den ble vedtatt. I tillegg til var følgende nye anlegg under planlegging og aktuelle som framtidige regionale anlegg:

- *Kunstisanlegg, Jevnaker stadion, Jevnaker kommune*
 - *Friidrettsanlegg m/ fast dekke, Brandbu, Gran kommune*
- Kunstgressbane m/undervarme, Frøystad, Lunner kommune, ble foreslått som fellesanlegg for Lunner og Gran (kun Lunner og Gran p.g.a inndelingen av fotballkretsene).

I 2009 ble anleggsstrategien igjen aktuell da planleggingen og finansieringen av friidrettsanlegget i Brandbu var i ferd med å bli avsluttet, mens kunstisbanen på Jevnaker også var på vei til å bli realisert. Gjennom godkjenning av anleggene som «større interkommunalt idrettsanlegg» ville de begge kunne søke om ekstra tilskudd på inntil 20 % av ordinær tilskuddssats fra spillemidlene. Det ble derfor inngått påkrevd avtale mellom Jevnaker og Gran kommuner om investering og drift for disse to anleggene. For Lunner sin del var det ikke lenger aktuelt å delta i det videre samarbeidet om regionale anlegg på Hadeland, de videreførte imidlertid avtalen om driften av Lygna skisenter.

4. STATUS

Status fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet initiert av Gran kommune

Folkebadordningen – Svømmebassengene ved Gran og Brandbu ungdomsskoler er åpent 5 dager i uka - Gran tirsdag og onsdag og Brandbu torsdag, fredag og søndag – i perioden fra 1. september til 31. mai hvert år. Besøktallet har holdt seg stabilt de siste årene, i overkant av 7 000 besøk, i tillegg til dette kommer skolebading, utleie til lag/foreninger mm. Bassenget ved Bjonerøa Kulturbygg er åpent i vinterhalvåret

Friluftssentralen – som del i arbeidet med å tilrettelegge for fysisk aktivitet blant barn og unge har kommunen satset på å utvikle en Friluftssentral. I tillegg til at vi har etablert en lavvo ved skileikanlegget på Lygna, finnes det ulikt friluftsutstyr som kan leies av skoler, barnehager, lag/foreninger, familier og privatpersoner.

Temakart Hadeland:

Visjonen for prosjektet Temakart Hadeland er: Hadeland – På landet – nær byen! Benytt nærmiljøet og naturens muligheter – der du lever og er!

Bakgrunn for prosjektet har vært at hadelanskommunene har et felles ønske om å kunne tilby sine innbyggere og andre oppdaterte WEB-kart over skiløyper, turstier, gang- og sykkelveger, gutuer mv. I dette arbeidet ligger også kartlegging gjennom "Barnetråkk", som vil være nyttig i.f.t. kommunenes planarbeid.

For Gran kommune har deltagelse i prosjektet vært begrunnet med at kommunen gjennom ulike planer, som Kommuneplanens samfunnsdel, Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og i Kommunedelplan for Geodata, har jobbet aktivt med Folkehelseperspektivet. Dessuten har kommunen vedtatt dokument for videreføring av folkehelsearbeidet i kommunen. Gjennom alle disse planene/dokumentene er tilrettelegging og synliggjøring av turmuligheter i lokalmiljøene vektlagt, spesielt viktig er det med tilrettelegging for gjennomgående/sammenhengende gang- og sykkelveger som knytter sentrumsområdene sammen og å sikre grønne korridorer fra sentrumsområdene/boligområdene ut i "marka". Vi har derfor prioritert å starte arbeidet med temakart. Kommunene ønsker å få utarbeidet temakart for turstier, skiløyper og gang- og sykkelveger - for så evt. å innlemme temaer som kulturminner, friluftsliv, jakt og fiske m.m. Vi ønsker å få synliggjort turmuligheter i nærhet av de ulike boområdene i kommunene, samt deres tilknytning - via grønne korridorer - ut i marka/skogsområdene. En tenker seg dessuten muligheten for å kunne linke seg til andre aktuelle hjemmesider, som for eksempel Skiforeningen, Pilegrimsleden, DNT/Ut på tur mv. Vi ser at en slik side vil være nyttig i et

Folkehelseperspektiv, at det vil være nyttig for reiselivsbransjen og ikke minst vil den vise større bredde av turmulighetene i hadelanskommunene.

Folkehelse – Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) trådte i kraft 1. januar 2012.

Folkehelseloven gir kommuner, fylkeskommuner og staten mulighet til å jobbe mer langsiktig med folkehelsearbeidet.

Gran kommune er partnere med Oppland fylkeskommune i folkehelsearbeidet og det satses på videreføring av FYSAK, Frisklivssentral, helsefremmende aktiviteter til utsatte grupper, universell utforming og Helse i Plan. Av helsefremmende aktiviteter kan nevnes:

- Gruppetrening for hjemmeboende eldre knyttet til Skjervum helse- og omsorgssenter
- Svømmegruppe for barn med spesielle behov
- «Artig med fart i» Fysisk aktivitets tilbud for barn med overvekt eller som av andre grunner har glede av et slikt tilbud.

Frisklivssentralen:

Gran kommune har frisklivssentral – tidligere Fysiotek. Dette er i stor grad en individrettet folkehelsesatsing der brukere får tilbud om individuell samtale med frisklivsveileder.

Aktiviteten den enkelte bruker får tilbud om foregår i lag og foreninger, ved treningssentre mv. Det er ulikeaktører som frisklivssentralen her avtaler med. Frisklivssentralens viktigste oppgave er å styrke positive helsefaktorer ved å styrke mestringsfølelse, kapasitet og funksjon.

Barnehagene i Gran har hatt et sterkt fokus på helse og kosthold og fysisk aktivitet de seinere år. Temaet er også sentralt i Rammeplanen for barnehager, knyttet til fagområdet; Kropp, bevegelse og helse. Barnehagene i kommunen har lang tradisjon rundt dette med fysisk lek ute og friluftsliv. Alle barn er ute minst en periode om dagen og uteområdet innbyr til fysisk aktivitet som eksempelvis løping sykling, ballek, lek i sandkassen, husking osv. I tillegg kommer regelleker som er en viktig del av barnekulturen, eksempelvis; sisten, boksen går, stiv heks osv. De fleste barnehagene har en fast turdag i uka, mange har lavvoplasser som de bruker svært mye. I vinterhalvåret tilrettelegges det for skiaktiviteter og skøyter. I tillegg har vi mange barnehager med friluftsavdelinger, og naturbarnehager som har tilholdssted ute hele dagen.

Skolene:

Fysisk aktivitet og kosthold er ikke nevnt i gjeldende kvalitetsplan for skolene i Gran, som det var i perioden 2005 – 2008.

Skolenes utanlegg og uteområder er ulikt tilrettelagt for fysisk aktivitet. Ved alle skolene er det allikevel gode muligheter for ulik fysisk aktivitet alle årstider.

I skolen har satsningen på fysisk aktivitet blitt redusert. Det er bare på 5. – 7. trinn at fysisk aktivitet er lagt inn på timeplanen, og kravet er nå er 2 timer ukentlig fysisk aktivitet i løpet av 5. – 7. trinn. Ved barneskolene er det allikevel sånn at også 1. – 4. trinn har fokus på fysisk aktivitet.

Alle skolene, også ungdomsskolene, har innført "Trivselslederprogrammet", som bidrar til økt aktivitet i langfriminuttet. Ved ungdomsskolene og kombinertskolen, tilbys alle elever som ønsker gratis frukt og grønnsaker.

Skolene har gjennom sitt generelle forebyggende arbeid fokus på fysisk aktivitet og kosthold. Skolene arbeider også for at flest mulig skal kunne gå/sykle til skolen, men ved enkelte skoler vanskeliggjøres dette av manglende muligheter for å kunne komme seg til/fra skolen på en sikker måte.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Hoveddelen av den fysiske aktiviteten Grans befolkning foretar seg er egenorganisert – gå tur, sykle, ski, skøyter, lek mv.

Flere av tiltakene og aktivitetene Gran kommune tilrettelegger, f.eks. nærmiljøanlegg ved skolene, Friluftssentralen, Temakart Hadeland, gang- og sykkelstier, turstier, gutuer, skiløyper, badeplasser, er tilrettelagt for egenorganisert aktivitet.

Status områder og anlegg

Med utgangspunkt i Kulturdepartements register over områder for idrett og fysisk aktivitet (idrettsanlegg.no) oppsummeres anleggssituasjonen i Gran kommune gjennom følgende oversikt:

Ordinære idrettsanlegg og nærmiljøanlegg:

Flerbrukshaller - Gran Idrettshall er kommunens eneste idrettshall. Leies ut til skoler på dagtid og tilta lag/foreninger på ettermiddag/kveld. Etterspurt tid i hallen er større enn antall tilgjengelige timer og det er derfor gledelig at det i løpet av 2012 blir åpnet en flerbrukshall og en basishall for turn ved Hadeland videregående skole.

Fotballanlegg – Gjennom utbyggingen av Gran Idrettspark er det etablert to kunstgressbaner med undervarme i kommunen. I tillegg er det registrert 15 naturgress- og grusbaner, av disse er en 7'er bane med kunstgress.

Friidrettsanlegg – Brandbu Stadion, friidrettsanlegget med fast dekke og gress fotballbane ble åpnet høsten 2011. I tillegg til fullverdig friidrettsanlegg i Brandbu har Gran Idrettspark løpebane m/fast dekke.

Gymnastikksaler – Alle gymsalene ved skolene i Gran benyttes i stor grad på ettermiddag/kveld av frivillige lag/foreninger til ulike aktiviteter.

Svømmeanlegg - Kommunen har kun tre 12,5 m basseng. Disse benyttes av skolene på dagtid, og til folkebadordningen og utleie til lag/foreninger på kveld. Anlegget i Brandbu har ekstra oppvarmet vann til helsebading en dag i uka.

Skateanlegg – Brandbu skateanlegg (kommunalt anlegg) er det eneste anlegget bygget for skating i Gran kommune. Anlegget vurderes lagt ned og erstattet med nytt anlegg.

Skøytebaner - Brandbu har et lite, men tradisjonsrikt skøytemiljø. Rosendalsbanen benyttes av svært mange på vinterstid, både organisert og egenorganisert aktivitet. I tillegg til Rosendalsbanen har enkelte skoler ballbinger e.l. som islegges vinterstid.

Skianlegg - Lygna Skisenter har vært i kontinuerlig utvikling og har etablert seg som et godt langrennsanlegg m/snøproduksjonsanlegg. Løypene holder internasjonale mål, både for klassisk og fristil, og er sertifisert av NSF og NSSF (*ski og skiskyting*).

Det finnes ingen slalåmbakker i kommune, Brandbu IFs alpinanlegg, Dvergstenbakken, er lagt ned.

Det har tidligere vært et stort antall hoppbakker i Gran. Pr. d.d. er det imidlertid ingen lag/forening som har aktive hopper og statusen for anleggene er også svært dårlige.

Golfbaner – Tidligere golfbane på Gran er lagt ned.

Orienteringskart - Det er et stort og aktivt orienteringsmiljø i Hadeland O-lag og kart holdes kontinuerlig oppdatert.

Skyteanlegg – Antall utendørs skytebaner er stabil. Flere av anleggene er i de seinere årene oppgradert (bl.a. elektroniske skiver). Finnes en 15 m innendørs bane i Bjonerøa.

Motorsportsanlegg – Det er ikke eget motorsport anlegg i Gran, de nærmeste anleggene ligger i Lunner og Jevnaker.

Trenings/helsestudioer - Det finnes trenings/helsestudioer i kommunen, disse er alle i privat regi.

Rideanlegg - Det finnes trav/rideanlegg på Hadeland landbane, dessuten finnes noen private tilbud.

Idrettshus - De fleste lag/foreninger har egne klubbhus, garderobehus og/eller hus for vedlikeholds-, drifts- og idrettsmateriell. Noen av anleggene holder imidlertid ikke dagens krav.

Lysløyper – Lygna skisenter har et stort nett av lysløyper, delvis med snøproduksjonsanlegg. Utenom dette finnes noen kortere lysløypenett (nærmiljøanlegg) i enkelte bo-/skoleområder (bl.a. SÅS, Tingelstad, Vestre Gran).

Nærmiljøanlegg – Nærmiljøanlegg har blitt prioritert de siste årene, og flere bo- og skoleområder har etablert ballbinger, aktivitetsområder, skileikeanlegg mm. Disse anleggene eller områdene er utformet for egenorganisert fysisk aktivitet – primært for barn og unge - og skal være fritt allment tilgjengelige.

Anlegg og områder for friluftsliv

Anlegg og områder for friluftsliv er mange og varierte i Gran kommune. De fleste av disse er imidlertid på privat grunn, i enkelte tilfeller leier og drifter kommunen anleggene/områdene.

Badeplasser - Kommunen drifter tre kommunale badeplasser ved Randsfjorden (Eidsand, Ulsnestangen og Skutelandet). Utover dette finnes flere "private" badeplasser, både langs Randsfjorden, Jarenvannet og på Øståsen.

Småbåthavn – Det finnes en småbåthavn i Røykenvik, denne eies/drives av Brandbu Småbåtforening.

Gang- og sykkelstier - Det er gode muligheter for sykling i Gran – både på ordinære gang/sykkelstier, gutuer, stier o.a. Det mangler imidlertid sammenhengende sykkelvegnett, skilting og kart, se også turstier/turveger.

Skiløyper – Nærmere 400 km skiløyper blir i vinterhalvåret preparert for allmenn ferdsel i Gran kommune. Øståsen skiløyper er hovedaktøren i skiløypeprepareringen – fra Lunner i sør til Vestre Toten i nord, men også andre lag/foreninger kjører løyper for allmenn ferdsel. Dette gjelder først og fremst områdene på Tingelstad, Grymyr, Granåsen, Bjonerua mm.

Turstier – Det finnes et meget stort og variert turstinett i Gran kommune (både i nærmiljøet og i utmark). Av merkede og opparbeidede stier kan nevnes Hvalebykampen, Sølvsberget, Kultur- og naturstien på Tingelstad, Pilegrimsleden og Jotunheimstien. Hadeland Turlag er en viktig aktør, som både kartlegger, merker og gjennomfører turer. Som et ledd i folkehelsearbeidet har kommunen, sammen med Jevnaker og Lunner kommuner, startet arbeidet med Turkart Hadeland. Se punkt 4.1.

Friluftsliv i utmark – I Gran kommune finnes rikelig med utmarksområder med gode muligheter for sommer- og vinteraktiviteter.

Fiskeplasser – Foruten de ordinære fiskemulighetene, er det tilrettelagt fire fiskeplasser med tilpasning til rullestolbrukere (Beitingstjern, Lygnavannet, Ognilsosen og Jarenvannet).

Fjorda - Fjorda er et regionalt/nasjonalt friluftsområde. Kommunen har opparbeidet og tilrettelagt leirplasser i området, og sommerstid drifter kommunen en oppsynsmannsordning i området.

Dagsturhytter – Hadeland O-lag drifter Lushaughytta, som benyttes av mange skiløpere i løpet av vintersesongen. Hadeland Turlag har etablert hytte for sine medlemmer på Sagvollen, der ligger også Sagvollstallen som eies av Gran Almenning.

Kommunale anlegg for idrett og fysisk aktivitet

I Gran kommune eies og driftes de aller fleste idrettsanleggene av lagene, unntakene her er Gran Idrettshall, Rosendalsbanen og Brandbu Stadion. I tillegg til disse er gymsalene ved skolene, svømmebassengene ved Gran og Brandbu ungdomsskoler og nærmiljøanleggene ved skolene kommunale anlegg.

Status økonomi

Gran kommunes innsats på området idrett og fysisk aktivitet er sammensatt og utøves av ulike virksomheter (kultur, teknisk, skole, barnehage, helse og omsorg mm). Dette medfører at det er vanskelig å vise den totale økonomiske innsatsen på området. Innenfor virksomhetsområde Kultur, som har hovedansvaret for idrett og fysisk aktivitet i kommunen, er den totale rammen for på kr 4,5 mill. i 2012.

Dette omfatter

- Kommunale idrettsanleggene – Gran Idrettshall, Rosendalsbanen og Brandbu Stadion.
- Drift og skjøtsel av friluftsområder, parker og badeplasser. Dette omfatter også tilskudd til skiløypepreparering.
- Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg. I 2012 ligger ekstraordinært tilskudd til Gran Idrettspark, idrettshuset, på kr 800 000 inne.

Tabell: Driftsbudsjett for kommunale anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet

Anlegg/anleggstype	Brutto driftskostnader 2012
Kommunale andel ved bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet	500 000
Ekstraordinært tilskudd Gran Idrettspark	800 000
Ordinær driftsstøtte til idrettslag/foreninger	175 000
Støtte til drift av anlegg eid av idrettslag/foreninger	205 000
Støtte til drift av nærmiljøanlegg eid av andre enn idrettslag	50 000
Tilskudd Lygna Skisenter	54 000
Tilskudd skiløypepreparering	262 000
Leie Gran Idrettspark	255 000
Friluftsområder, parker	148 000
Badeplasser	88 000
Idretts- og friluftsliv tiltak generelt (inkl. 1 stilling)	742 000
Drift kommunale idrettsanlegg	1 249 000

I tillegg kommer drift av gymsaler/svømmehaller, nærmiljøanlegg, leke/aktivitetsanlegg på skoler/barnehager, drift av Pilegrimsleden, gang/sykkelstier m.v.

KOSTRA

Tall pr. 15.03.12	Jevnaker 2011	Lunner 2011	Gran 2011	Gj.snitt gruppe 10 2011	Gj.snitt Oppland 2011	Gj.snitt landet u/Oslo 2011	Gj.snitt alle kommuner 2011
Netto driftsutgifter kultursektoren i % av kommunens totale netto driftsutgifter	4,3	2,1	2,9	3,1	3,6	3,9	3,9
Fordeling av netto driftsutgifter innenfor kultursektoren – Netto driftsutgifter til idrett	12,3	17,8	20,0	14,2	17,0	12,7	10,2
Fordeling av netto driftsutgifter innenfor kultursektoren – Netto driftsutgifter kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	21,8	-	10,0	11,0	10,8	17,1	20,2
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg pr. innbygger	386	-	130	158	182	299	367
Brutto investeringsutgifter til kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg pr. innbygger	209	1014	1845	215	569	547	503
Netto driftsutgifter til idrett pr. innb.	217	158	260	203	286	222	186

KART

Vedlagt følger kart med oversikt over

- Idrettsanlegg
- Nærmiljøanlegg
- Tilrettelagte badeplasser
- Utfartsparkering
- Tilrettelagte fiskeplasser

ORDINÆRE IDRETTSANLEGG I GRAN KOMMUNE

1. **Grymyr**
Gressbane, Vestre Gran I.L
Hoppbakke, Vestre Gran I.L
Klubbhus, Vestre Gran I.L
Gymsal, Grymyr skole
2. **V. Gran**
Lysløype, Vestre Gran I.L
3. **Koller**
Hoppbakker, Gran I.L
4. **Søndre Ål**
Gressbane, Søndre Ål Sp.klubb
Klubbhus, Søndre Ål Sp.klubb
Lysløype, Søndre Ål Sp.klubb
Langrenns/skiskytterarena, Søndre Ål Sp.klubb
5. **Gran**
Gran Idrettspark
Kunstgressbaner, 2 stk. m/undervarme
Løpebaner m/fast dekke
Idrettshus m/garderober
Gran ungdomsskole
7'er bane med kunstgress
Gymsal, Gran ungdomsskole
Svømmehall, Gran ungdomsskole
Trintom
Gymsal, Trintom skole
6. **Granavollen**
Hoppbakke, Sanne skole
Gymsal, Sanne skole
Ridebane, Hadeland Landbane
7. **Tingelstad**
Gressbane, Tingelstad I.F
Lysløype m/skiskytteranlegg, Tingelstad I.F
Hoppbakke, Tingelstad I.F
Innendørs skytebane på Fredheim skole, Tingelstad Sk.lag
Gymsal, Fredheim skole
8. **Jaren**
Gymsal, Jaren skole
Grusbane, Jaren skole
9. **Fagerlund**
Hoppbakke, Fagerlund skole
Gymsal, Fagerlund skole
10. **Brandbu**
Brandbu Stadion/Rosendalsbanen
Friidrettsanlegg m/fast dekke, Gran kommune
Gressbane, Gran Kommune
Idrettshus/arrangementshus, Gran kommune
Kaldtlager, Gran kommune
Grusbane, Brandbu I.F
Klubbhus, Brandbu I.F
Gressbane, Brandbu I.F

Idrettshall, Gran kommune
Rosendalsbanen (grusbane/skøytebane, lagerbygg og friidrettsanlegg), Gran kommune

Brandbu ungdomsskole

Gymsal, Brandbu ungdomsskole
Svømmehall, Brandbu ungdomsskole

Hadeland Folkehøgskole

Gymsal, Hadeland folkehøgskole

Solvang

Gymsal, Solvang skole

11. Moen

Gressbane, Moen Sp.klubb
Grusbane, Moen Sp.klubb
Klubbhus, Moen Sp.klubb
Lysløype, Moen Sp.klubb
Grusbane, Moen skole
Gymsal, Moen Skole

12. Lygna

Lygna skisenter, servicebygg
Lygna skisenter, langrenns og skiskytterarena,
Lygna skisenter, lysløype
Lygna skisenter, rennkantor,
Lygna skisenter, tidtaker/lagerbygg
Lygna skisenter, helårsløype
Pistolbane, Hadeland Sp.skyttere
Lerduebane, flere eiere
Lygna Skytebane, 100m m/el.skiver, 200m og 300m, flere eiere
Lygna skytebane, kafteriabygg/lager/kontor, flere eiere

13. Bleiken

Lysløype, Midtre Brandbu UIL
Hoppbakke, Midtre Brandbu UIL
Skihytte/klubbhus, Midtre Brandbu UIL

14. Bjørklund

Gressbane, Midtre Brandbu UIL
Gymsal, Bjørklund skole

15. Nordre Brandbu/Badstua

Klubbhus, Nordre Brandbu I.L

16. Bjonerøa

Gressbane, Bjonerøa I.L
Grusbane, Bjonerøa I.L
Innendørs skytebane i Bjonerøa Kulturbygg, Bjonerøa Skytterlag
Bjonerøa Skytebane, 100m og 200m, Bjonerøa Skytterlag
Bjonerøa Skytterhus, Bjonerøa Skytterlag
Gymsal, Bjonerøa Kulturbygg
Svømmehall, Bjonerøa Kulturbygg

17. Granerud

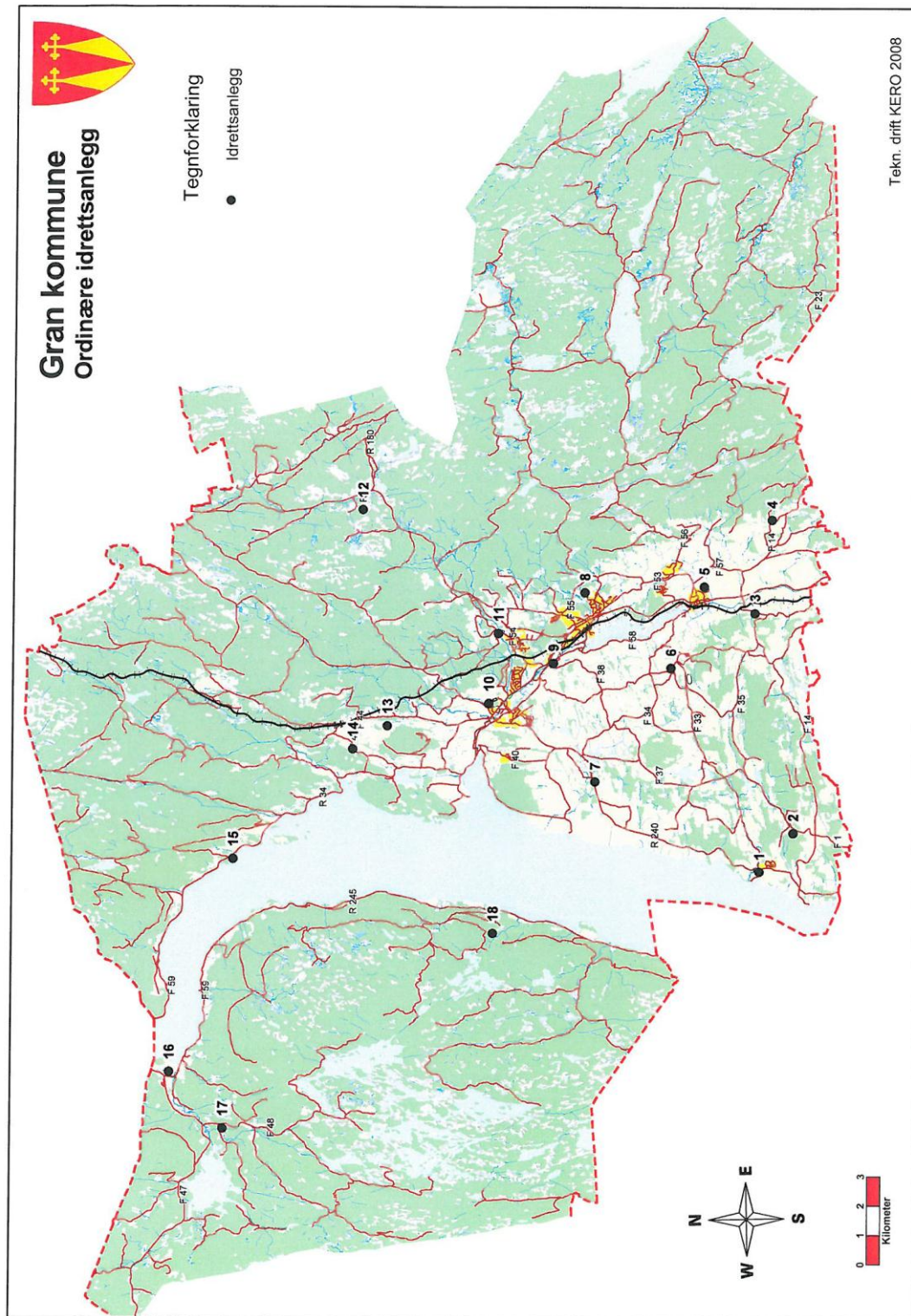
Klubbhus, Bjonerøa I.L
Lysløype, Bjonerøa I.L

18. Vestre Brandbu

Vestre Brandbu skytebane, Vestre Brandbu Skytterlag

19. Flere områder

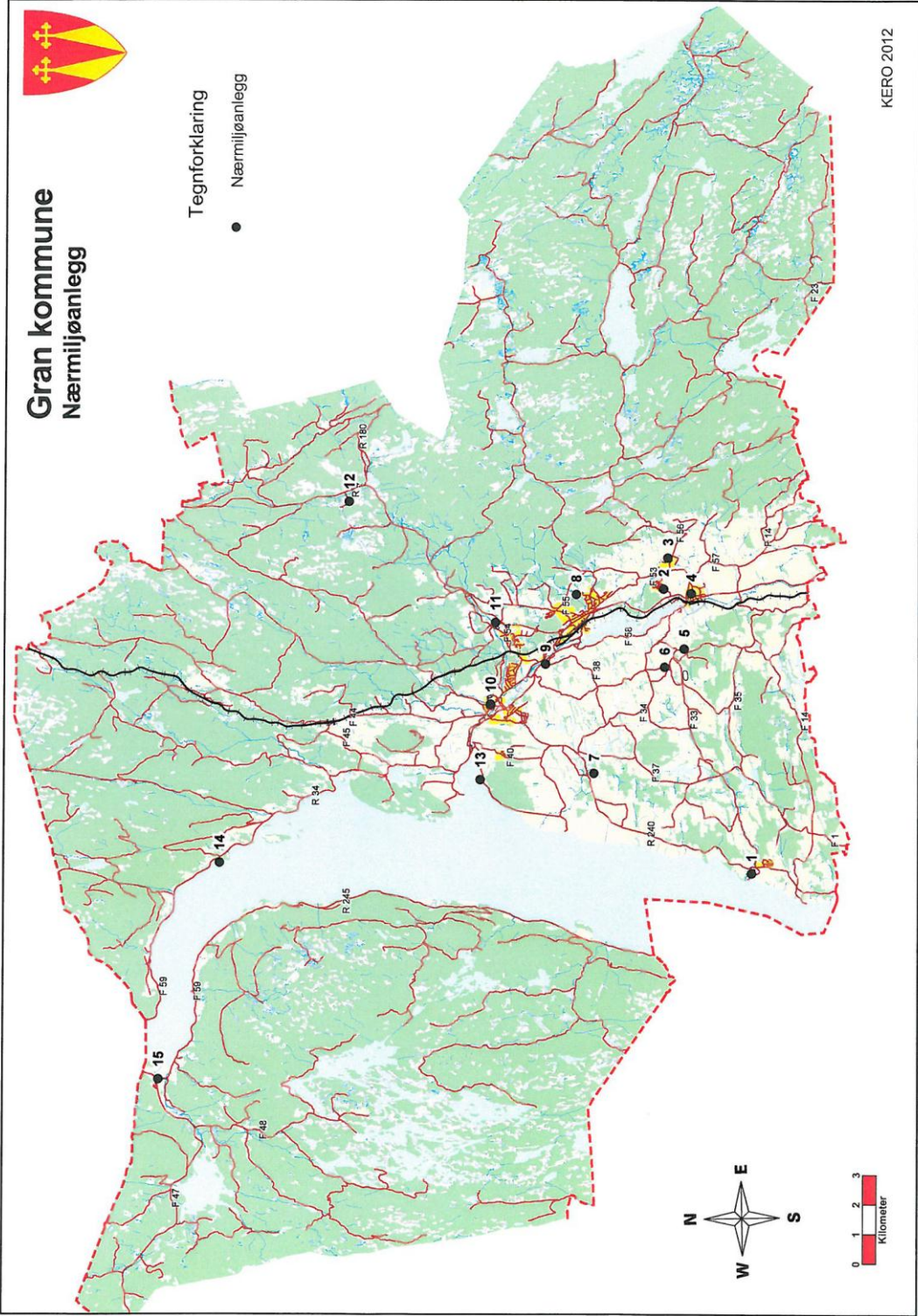
O-kart, Hadeland O-lag



NÆRMILJØANLEGG I GRAN KOMMUNE

1. **Grymyr**
Ballbane, Grymyr skole
Ballbinge, Grymyr skole
Balløkke, Vestre Gran I.L
Grasslette, Vestre Gran I.L
2. **Skjervum**
Ballbane, Skjervum Vel
3. **Ringstad**
Ballbane, Ringstad Vel
4. **Gran**
Fisketursti langs Vigga, flere eiere
Ulike aktivitetsområder (ballbinge, balløkke mm), Trintom skole
Sandhåndballbane, Gran Idrettspark
To tennisbaner, Gran Idrettspark
Bocciabane, Gran Idrettspark
Ballbinge, Gran ungdomsskole
Sandvolleybane, Gran ungdomsskole
5. **Gransbråten**
Ballbinge, Gransbråten Vel
6. **Granavollen**
Granavollen nærmiljøanlegg, Sanne skole
7. **Tingelstad**
Ballbane, Fredheim skole
Ulike småanlegg, Fredheim skole
Aktivitetsflate, Tingelstad IF
8. **Jaren**
Ballbinge, Jaren skole
Aktivitetsløype, Jaren skole
Haugsbakken nærmiljøanlegg, Haugsbakken foreldreforening
9. **Fagerlund**
Ballbane, Fagerlund skole
10. **Brandbu**
Tursti, Solvang skole
Turvei langs Vigga, flere eiere
Ballbinge, Briskebyen Vel
Brandbu skatepark, Gran kommune
Balløkke i Størenslunden, driftes av Gran kommune
11. **Moen**
Ballbane, Moen Sp.klubb
Håndballbane, Moen Sp.klubb
Aktivitetsanlegg, Moen skole
Ballbinge, Trulserud Vel
12. **Lygna**
Lavvoleir og skileikanlegg, Gran kommune
13. **Røykenvik**
Sandvolleybane, Ulsnestangen badeplass
14. **Nordre Brandbu/Badstua**
Håndballbaner, Nordre Brandbu I.L
Flerbruksflate, Nordre Brandbu I.L

- 15. Bjoneroa**
Jungelløype, Bjoneroa skole
Ballbinge, Bjoneroa skole
- 16. Flere områder**
Nærmiljøkart/skolekart m.v., Hadeland O-lag



TILRETTELAGTE BADEPLASSER

- 20. Grymyr**
Skutelandet, Gran kommune
- 21. Røykenvik**
Ulsnestangen, Gran kommune
- 22. Nordre Brandbu**
Eidsand, Gran kommune

UTFARTSPARKERINGSPLASSER

- 1. Gran**
Lynnebakka
Sølvserget
- 2. Jaren**
Lia/Risbakken
- 3. Lygna**
- 4. Brandbu**
Blokkhus
- 5. Bjonerua/Fjorda**
Storgrunnvika

TILRETTELAGTE FISKEPLASSER

- 1. Beitingtjern**
- 2. Lygnavannet**
- 3. Ognilsosen/Vassbråa**
- 4. Jarenvannet**

